

УДК 130.2:32:316.77+659.3(477)

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2025.58.7>

ВПЛИВ ІДЕОЛОГІЧНИХ ІНСТРУМЕНТІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ НА СУСПІЛЬНУ СВІДОМІСТЬ

Олексій Дурдо

*Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького,
кафедра соціології та філософії,
вул. Наукового містечка, 59, 69013, м. Запоріжжя, Україна*

Олег Предместніков

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького, кафедра права,
вул. Наукового містечка, 59, 69013, м. Запоріжжя, Україна*

У статті досліджено вплив ідеологічних інструментів інформаційної війни на суспільну свідомість, їх роль у формуванні масових наративів, політичних орієнтацій та суспільних настроїв. Автори аналізують феномен інформаційної війни крізь призму філософських концепцій, досліджуючи механізми пропаганди, дезінформації, когнітивного маніпулювання та контролю наративів. Особлива увага приділяється російсько-українській війні як прикладу сучасного інформаційного протистояння, де системні технології використовуються для впливу як на індивідуальну, так і на колективну свідомість.

Наголошується, що інформаційна війна не лише змінює суспільні настрої, а й призводить до довготривалих трансформацій у соціокультурній сфері. Впровадження фейкових наративів, політична пропаганда та історичні викривлення створюють нові форми ідеологічного впливу, які можуть як мобілізувати суспільство, так і сприяти його дестабілізації. Одним із ключових аспектів інформаційної війни є переписування історії та підміна ціннісних орієнтацій, які значною мірою формують політичні та соціальні процеси.

Досліджено роль освіти у формуванні стійкості до інформаційних загроз з акцентом на необхідності розвитку критичного мислення як механізму захисту від маніпуляцій. Автори стверджують, що філософія освіти відіграє центральну роль у забезпеченні інформаційної безпеки суспільства, оскільки вона сприяє розвитку здатності до раціонального аналізу та критичного осмислення медіапотоків.

Таким чином, у статті показано, що ідеологічні інструменти інформаційної війни є вирішальним чинником сучасних геополітичних конфліктів і мають глибокий вплив на суспільну свідомість. Запропоновано філософський підхід до аналізу цих процесів, що дозволяє глибше зрозуміти механізми інформаційного впливу та виявити ефективні стратегії протидії маніпуляціям.

Ключові слова: інформаційна війна, ідеологічні інструменти, пропаганда, дезінформація, когнітивна маніпуляція, суспільна свідомість, філософія освіти, критичне мислення, медійні наративи.

Вступ. В умовах сучасного інформаційного суспільства ідеологічні інструменти стали невід'ємною складовою глобальних та локальних конфліктів, що впливають на суспільну свідомість. Інформаційна війна, що набула нових форм у цифрову епоху, використовується не лише як засіб політичного чи військового впливу, а й як стратегічний механізм маніпулювання масовими переконаннями, формування національної ідентичності та конструювання реальності.

Зокрема, російсько-українська війна стала одним із найбільш показових прикладів застосування інформаційних технологій для ідеологічного впливу. У цьому контексті актуальним є філософський аналіз ідеологічних інструментів інформаційної війни, їхньої сутності, механізмів функціонування та впливу на колективну свідомість суспільства.

Феномен інформаційної війни давно привертає увагу дослідників різних галузей – політології, соціології, психології та масових комунікацій. Водночас його філософське осмислення залишається недостатньо розвиненим, що ускладнює критичний аналіз і пошук ефективних засобів протидії. Саме тому ця стаття має на меті не лише окреслити основні ідеологічні інструменти інформаційної війни, а й проаналізувати їхній вплив на суспільну свідомість крізь призму сучасних філософських концепцій.

Методологічною основою дослідження є концепції ідеології, сформульовані в межах класичної та сучасної філософії, зокрема, в рамках герменевтики, структуралізму, постструктуралізму, а також когнітивної теорії дискурсу. Крім того, аналіз здійснюється з урахуванням наукових праць, що стосуються механізмів пропаганди, дезінформації та маніпуляції громадською думкою [1; 3; 4; 6].

Структура статті включає огляд сучасних досліджень із цієї проблематики, розгляд основних ідеологічних інструментів інформаційної війни, їхнього впливу на індивідуальну та суспільну свідомість, а також аналіз конкретних прикладів з російсько-українського конфлікту. Особливу увагу приділено філософському виміру проблеми, що дає змогу критично осмислити інформаційну війну як феномен сучасної культури та політики.

Огляд останніх досліджень та публікацій. Дослідження проблеми впливу ідеологічних інструментів інформаційної війни на суспільну свідомість охоплюють широкий спектр наукових підходів.

Г. Д. Берегова запропонувала прагматистсько-інструменталістську концепцію філософії освіти, в якій розглядається формування світоглядних орієнтирів особистості як засіб забезпечення її стійкості до маніпуляцій інформаційним середовищем [1, с. 31]. Подальший розвиток її ідей пов'язаний із визначенням ключових методологічних векторів освіти, що впливають на здатність особистості критично осмислювати інформаційні впливи [2, с. 14]. У своїх пізніших роботах вона підкреслює значення космізму як чинника філософського осмислення інформаційного середовища та його впливу на свідомість [3, с. 43]. Крім того, Г. Д. Берегова та Ф. Андрушкевич аналізують біофілософію як інструмент гуманістичного підходу до формування критичного мислення у вищій освіті [4].

У контексті інтелектуального пізнання Г. Д. Берегова наголошує на його зв'язку з механізмами світоглядного формування особистості та енергетичними аспектами взаємодії у процесі пізнання [5, с. 238]. Її пізніші дослідження стосуються ролі філософії освіти у формуванні сучасного суспільства та необхідності розвитку гуманітарної складової навчання як засобу захисту від маніпулятивного впливу [6, с. 48; 7, с. 186].

Соціокультурні аспекти інформаційної війни розглядає Т. І. Биркович, яка аналізує вплив інформаційних технологій на масову свідомість [8]. В. А. Полторак і А. Г. Стадник окреслюють основні форми пропагандистського впливу, серед яких дезінформація, джінса та пабліситі [9, с. 126]. О. М. Венгер і О. Постол досліджують вплив інформаційних атак на формування політичної свідомості під час російсько-української війни [10, с. 95].

О. А. Близняк і К. М. Гуменна аналізують методи інформаційної війни росії проти України після 2022 року, окреслюючи ключові тенденції медійного маніпулювання [11]. П. Помаранцев розглядає інформаційну боротьбу в контексті війни проти реальності, акцентуючи увагу на використанні сучасних технологій для дезінформації [12].

Теоретико-психологічні аспекти російсько-української гібридної війни детально досліджують С. Д. Максименко, Л. М. Деркач та Ю. Б. Ірхін [13]. Водночас Т. М. Варга акцентує увагу на механізмах дезінформації та пропаганди як ключових інструментах ведення гібридної війни [14, с. 85].

Окрему увагу проблемі маніпуляції свідомістю приділяє В. В. Посмітна, яка аналізує особливості антиукраїнської пропаганди та її методи в сучасних умовах [15].

Серед зарубіжних досліджень варто виокремити У. Меґґа та ін., які вивчають меметичні стратегії, що застосовуються для формування суспільних наративів під час військових конфліктів [16]. С. У. Park та співавт. аналізують російську медіа-маніпуляцію та її вплив на міжнародну громадську думку [17]. І. Хома, С. Федущко та З. Кунч досліджують психологічні механізми впливу інформаційних маніпуляцій на суспільну свідомість [18].

Таким чином, останні наукові дослідження підтверджують, що ідеологічні інструменти інформаційної війни мають складний вплив на суспільство. Українські й зарубіжні автори розглядають їх у філософському, соціокультурному, політичному та психологічному аспектах, акцентуючи увагу на необхідності розвитку критичного мислення як засобу захисту від маніпулятивного впливу.

Метою цієї статті є рефлексивне пояснення ідеологічних інструментів інформаційної війни, їхнього впливу на індивідуальну та суспільну свідомість, а також дослідження конкретних механізмів інформаційного протистояння на прикладі російсько-української війни. Особливу увагу приділено освітньому аспекту інформаційної безпеки, що розглядається як один із ключових механізмів протидії маніпуляціям і дезінформації.

І. Ідеологічні інструменти інформаційної війни. Інформаційна війна в сучасному світі є невід'ємною частиною глобальних і локальних конфліктів, де ідеологічні інструменти відіграють ключову роль у формуванні суспільної свідомості. Маніпуляція фактами, конструювання альтернативних реальностей, використання символів та емоційного впливу – ці методи давно стали частиною стратегій держав, політичних угруповань і корпорацій, що прагнуть контролювати суспільний дискурс [14, с. 85].

Один із головних механізмів впливу – **дезінформація**, що базується на поширенні викривлених або сфабрикованих даних, які поступово змінюють сприйняття дійсності [9, с. 126]. Проте інформаційна війна – це не просто боротьба правди та брехні, а тонке переплетення фактів, напівправди та емоційно забарвлених повідомлень, що спонукають суспільство до певних висновків і дій.

Не менш важливим є **пропагандистський вплив**, який використовує добре вибудовані наративи, символічні образи та повторювані меседжі, що закріплюються в колективній свідомості. Пропаганда давно перестала бути суто політичним явищем – сьогодні вона працює на стику культури, освіти, масових комунікацій, підмінюючи аналітичне осмислення реальності емоційними реакціями. Як зазначає Г. Д. Берегова, сучасний світ вимагає формування стійких світоглядних орієнтирів, здатних протистояти інформаційним атакам [1, с. 31].

Сучасна інформаційна війна активно застосовує **когнітивні маніпуляції**, які спрямовані на глибоку зміну світогляду людини. Йдеться не просто про зміну позицій щодо певного питання, а про поступове формування нового способу мислення, що адаптується до заданих ідеологічних рамок. Освіта в цьому контексті відіграє подвійну роль: вона може бути як інструментом захисту від маніпуляцій, так і засобом їхньої реалізації [2, с. 14]. Як наголошує Г. Д. Берегова, гуманізація освіти та використання біофілософських концепцій можуть стати ефективним засобом запобігання інформаційному впливу, сприяючи розвитку критичного мислення [4].

Важливим фактором у сучасних інформаційних конфліктах є **контроль над наративами** – створення, поширення та закріплення в суспільній свідомості певних історій, що стають основою ідентичності [16]. Завдяки сучасним цифровим технологіям наративи можуть бути швидко розтиражовані, змінені або стерті, залежно від потреб інформаційної стратегії. Як зазначає Г. Д. Берегова, осмислення інформаційних процесів через призму космізму дозволяє вибудовувати цілісну картину світоглядної взаємодії особистості та суспільства [3, с. 43].

Таким чином, ідеологічні інструменти інформаційної війни охоплюють широкий спектр методів – від дезінформації та пропаганди до когнітивних маніпуляцій та контролю над наративами. Вони формують не лише громадську думку, а й самі принципи, за якими суспільство інтерпретує події, вибудовує систему цінностей та ухвалює рішення [7, с. 186].

II. Вплив інформаційних інструментів на індивідуальну свідомість. Ідеологічні інструменти інформаційної війни спрямовані не лише на розповсюдження певних наративів, а й на трансформацію мислення індивіда, зміну його ставлення до подій, суспільства та власної ідентичності. Сучасні інформаційні технології дозволяють застосовувати високоточні методи впливу, що формують довготривалі зміни у когнітивних процесах людини.

Одним із головних механізмів впливу є **емоційна маніпуляція**, що базується на залученні сильних почуттів – страху, ненависті, надії, співчуття. Через повторюване використання візуальних образів, гасел і наративів формується психологічний зв'язок між інформаційним продуктом і емоційним станом аудиторії [9, с. 126]. Такі техніки активно застосовуються у політичній пропаганді, медіавійнах і навіть комерційних кампаніях.

Не менш важливим є **ефект повторення**, що дозволяє поступово змінювати сприйняття певних подій чи понять. Чим частіше інформація повторюється, тим більшою мірою вона сприймається як достовірна. Як зазначає Г. Д. Берегова, формування світогляду особистості вимагає стабільності ціннісних орієнтирів, які мають базуватися на критичному мисленні, а не на некритичному засвоєнні інформації [1, с. 31]. В умовах інформаційної війни цей принцип використовується для нав'язування ідеологічних конструктів, що змінюють суспільну свідомість.

Інший аспект впливу інформаційних технологій – **ефект фрагментованої реальності**, коли суспільство отримує розрізнені частини інформації, що конструюють альтернативний світогляд. Водночас активне використання фільтраційних механізмів у соціальних мережах призводить до ефекту «інформаційної бульбашки», коли людина взаємодіє виключно з тими даними, які відповідають її поточним переконанням [16].

У цьому контексті важливу роль відіграє **освіта**, яка має бути не лише засобом передачі знань, а й інструментом критичного осмислення інформації. Г. Д. Берегова підкреслює, що саме гуманітарні науки здатні формувати цілісне уявлення про світ, виховуючи здатність до критичного аналізу інформаційних потоків [4]. Крім того, впровадження біофілософських концепцій у навчальні програми сприяє глибшому усвідомленню взаємозв'язку між людиною та інформаційним середовищем [3, с. 43].

Таким чином, ідеологічні інструменти інформаційної війни мають глибокий вплив на свідомість людини, змінюючи не лише її ставлення до конкретних подій, а й фундаментальні механізми сприйняття інформації. Вони формують нові моделі світобачення, які можуть як зміцнювати, так і руйнувати суспільні зв'язки, що робить необхідним подальший розвиток механізмів захисту інформаційної безпеки та критичного мислення [7, с. 186].

III. Вплив інформаційних інструментів на суспільну свідомість. Інформаційна війна є одним із ключових інструментів впливу на суспільні процеси, формуючи не лише політичну та культурну атмосферу, а й визначаючи домінантні світоглядні орієнтири.

Масова комунікація, медіа та соціальні мережі перетворилися на простір ідеологічного суперництва, де конструюються нові реальності, змінюються соціальні норми та регулюється громадська думка.

Одним із найбільш помітних ефектів інформаційного впливу є **ефект масової мобілізації**, коли певні інформаційні меседжі змушують суспільство реагувати у вигідний для ініціаторів інформаційної війни спосіб. Зокрема, це проявляється у поширенні воєнної пропаганди, закликах до участі в протестах або створенні атмосфери страху, яка виправдовує певні політичні рішення [14, с. 85].

Важливим механізмом впливу є **деформація історичної пам'яті**. Інформаційна війна спрямовується не лише на актуальні події, а й на минуле, переписуючи історію та формуючи альтернативні наративи. Це дозволяє змінювати ідентичність суспільства, спотворювати традиційні уявлення про державність і легітимізувати агресивну зовнішню політику. Як зазначає Г. Д. Берегова, саме освіта є тим інструментом, який може зберігати та передавати об'єктивні знання, забезпечуючи стійкість суспільної свідомості до маніпуляцій [1, с. 31].

Ще одним важливим наслідком інформаційного впливу є **формування нових соціальних норм**. У цифрову епоху саме медіа стали тим майданчиком, де визначається, що є допустимим або неприйнятним у суспільстві. Через систематичне повторення певних ідей чи цінностей формується їхня «нормальність», навіть якщо вони раніше не відповідали загальноприйнятим моральним стандартам [9, с. 126].

У цьому контексті ключову роль відіграє **кризова комунікація**, коли в періоди соціальних чи політичних потрясінь інформаційні інструменти використовуються для керування громадськими настроями. Це може бути як стратегія стабілізації ситуації, так і спосіб посилення соціального хаосу, в залежності від інтересів інформаційних гравців [16].

Таким чином, ідеологічні інструменти інформаційної війни впливають на суспільну свідомість через мобілізаційні стратегії, переписування історії, трансформацію соціальних норм та кризову комунікацію. Суспільство, що не має розвинутого критичного мислення та медіаграмотності, стає вразливим до цих впливів, що робить освіту і формування інформаційної культури одним із ключових інструментів протидії [7, с. 186].

IV. Російсько-українська війна як приклад інформаційної війни. Російсько-українська війна стала одним із найяскравіших прикладів того, як інформаційні технології використовуються для маніпулювання суспільною свідомістю та виправдання військової агресії. З 2014 року росія активно застосовує інформаційні стратегії з метою дестабілізації українського суспільства, створення альтернативної реальності для власного населення та впливу на міжнародну громадську думку.

Одним із основних методів інформаційної агресії є **тотальна пропаганда**, що використовує ідеологічно забарвлені наративи для виправдання вторгнення, створення образу України як «невдалої держави» та формування ворожого ставлення до українців. У російському інформаційному просторі пропаганда стала системною, охоплюючи не лише традиційні медіа, а й соціальні мережі, освіту та культуру [14, с. 85].

Важливим елементом інформаційної війни є **використання фейків та дезінформації**, що поширюються через контрольовані медіаресурси, соціальні мережі та ботоферми. Вони створюють ілюзію «альтернативних фактів», які спотворюють сприйняття війни як серед громадян Росії, так і серед міжнародної спільноти [9, с. 126].

Окрім того, застосовується **інформаційне виснаження** – методика, що передбачає безперервний потік суперечливих повідомлень, які руйнують здатність суспільства до критичного аналізу подій та породжують ефект інформаційного хаосу. Це особливо

небезпечно в умовах війни, коли громадяни змушені приймати рішення на основі отриманих медіа-сигналів [16].

Значну роль у російській інформаційній війні відіграє **спроба створення псевдо-історичних концепцій**, які мають на меті зміну історичної пам'яті та легітимацію воєнної агресії. Як зазначає Г. Д. Берегова, саме освіта має протидіяти цим процесам, формуючи критичне ставлення до історичних фальсифікацій і відновлюючи автентичну культурну пам'ять [1, с. 31].

Однак інформаційна війна має не лише агресивний, а й захисний аспект. Україна за останні роки значно посилсила інформаційну оборону, активно використовуючи соціальні мережі, міжнародні платформи та цифрові технології для протидії російським наративам, формування власного інформаційного простору та консолідації суспільства [7, с. 186].

Таким чином, російсько-українська війна демонструє новий рівень інформаційного протистояння, де основна боротьба точиться не лише на полі бою, а й у медійному просторі. Захист інформаційного суверенітету стає однією з ключових складових національної безпеки, що вимагає не лише технічних засобів, а й освітніх ініціатив для формування критичного мислення та стійкості до маніпуляцій.

Висновки. Ідеологічні інструменти інформаційної війни є потужним механізмом впливу на індивідуальну та суспільну свідомість, що може як дестабілізувати держави та суспільства, так і сприяти їхній мобілізації. Вони охоплюють широкий спектр методів – від дезінформації та пропаганди до маніпулювання історичною пам'яттю та конструювання нових суспільних норм. У сучасному інформаційному середовищі особливу небезпеку становлять технології формування наративів, що створюють альтернативну реальність, розмиваючи межі між правдою та вигадкою.

Російсько-українська війна стала прикладом того, як інформаційні технології використовуються для ведення гібридного протистояння. Росія активно застосовує пропагандистські та дезінформаційні стратегії, спрямовані на руйнування української ідентичності, створення внутрішнього розколу в суспільстві та виправдання власної агресії на міжнародному рівні. Водночас Україна демонструє успішні механізми інформаційного спротиву, мобілізуючи суспільство та протидіючи маніпулятивним технологіям.

У такій ситуації ключову роль відіграє освіта, що має стати основою формування критичного мислення та здатності до аналітичного осмислення інформаційного простору. Як зазначає Г. Д. Берегова, сучасна філософія освіти повинна бути спрямована на розвиток цілісного світогляду, що дозволяє людині протистояти інформаційним загрозам і формувати незалежну позицію в умовах гібридних війн [1, с. 31].

Таким чином, сучасні виклики вимагають розширення досліджень у сфері інформаційної безпеки, розробки ефективних механізмів захисту суспільної свідомості від маніпуляцій, а також активного впровадження освітніх ініціатив, які сприятимуть формуванню інформаційної культури та медіаграмотності.

Список використаної літератури

1. Берегова Г. Філософія освіти: прагматистсько-інструменталістська концепція формування людини майбутнього у вищій школі // *Future human image*. 2016. № 3(6). С. 31–45.
2. Берегова Г. Д. Філософія освіти: основні методологічні вектори формування світогляду людини майбутнього у вищій школі // *Future human image*. 2017. Т. 8. С. 14–29.
3. Berehova H. Philosophy of Education: Cosmism in the System of Philosophical Knowledge // *Filosofija. Sociologija*. 2020. Vol. 31, No. 1. P. 43–50. DOI: <https://doi.org/10.6001/fil-soc.v31i1.4177>.

4. Berehova H., Andruszkiewicz F. Biophilosophy in the System of Higher Education as a Paradigm of the Preservation of Human Culture and Civilisation // *The New Educational Review*. 2024. Vol. 75. P. 25–35. DOI: 10.15804/tner.2024.75.1.02.
5. Берегова Г. Д. Інтелектуальне пізнання як енергетична взаємодія // *Гілея: науковий вісник*. 2020. Вип. 153. С. 238–243.
6. Берегова Г. Просвітницька місія філософії освіти в сучасному світі // *Філософія освіти. Philosophy of Education*. 2024. Т. 29, № 2. С. 48–59. DOI: <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2023-29-2-3>.
7. Берегова Г. Біофілософське знання крізь призму філософсько-освітніх підходів // *Філософія освіти. Philosophy of Education*. 2024. Т. 30, № 1. С. 186–203. DOI: <https://doi.org/10.31874/2309-1606-2024-30-1-11>.
8. Биркович Т. І. Технології впливу на масову свідомість в умовах інформаційної гібридної війни: соціокультурний аспект // *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2023. № 1. С. 9–14.
9. Полтораєв В. А., Стадник А. Г. Пропаганда та її місце в процесі ведення інформаційних війн. Основні форми пропагандистського впливу: пряма пропаганда, джінса, пабліситі, пропаганда 2.0 // *Епістемологічні дослідження в філософії, соціальних і політичних науках*. 2020. Т. 3, № 1. С. 126–138.
10. Венгер О., Постол О. Формування політичної свідомості в умовах повномасштабної російсько-української війни // *Humanities studies. Zaporizhzhia* : Zaporizhzhia National University, 2023. Vol. 93, № 16. P. 95–102.
11. Близняк О. А., Гуменна К. М. Інструменти інформаційної війни Росії проти України під час повномасштабного вторгнення 2022–2024 рр. // *Політичне життя*. 2024. № 2. С. 123–130.
12. Помаранцев П. Це не пропаганда. Подорож на війну проти реальності. Київ : Yakaboo Publishing, 2020. 288 с.
13. Максименко С. Д., Деркач Л. М., Ірхін Ю. Б. Теоретико-психологічні детермінанти та практичні складові російсько-української гібридної війни: наукове дослідження. – Київ : Видавництво Людмила, 2024. 384 с.
14. Варга Т. М. Дезінформація та пропаганда як інструменти ведення гібридної війни Росії проти України // *Аналітично-порівняльне правознавство*. – 2024. № 6. С. 85–90.
15. Посмітна В. В. Особливості антиукраїнської маніпулятивної пропаганди в сучасних умовах // *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2023. № 59, Т. 3. С. 35–39.
16. Mejova Y., Capozzi A., Monti C., De Francisci Morales G. Narratives of War: Ukrainian Memetic Warfare on Twitter // *arXiv preprint arXiv:2309.08363*. 2023. URL: <https://arxiv.org/pdf/2309.08363>.
17. Park C. Y., Mendelsohn J., Field A., Tsvetkov Y. Challenges and Opportunities in Information Manipulation Detection: An Examination of Wartime Russian Media // *arXiv preprint arXiv:2205.12382*. 2022. URL: <https://aclanthology.org/2022.findings-emnlp.382.pdf>.
18. Khoma I., Fedushko S., Kunch Z. Media Manipulations in the Coverage of Events of the Ukrainian Revolution of Dignity: Historical, Linguistic, and Psychological Approaches // *arXiv preprint arXiv:2407.17425*. 2024. URL: <https://www.arxiv.org/pdf/2407.17425>.
19. Шевчук, А., & Предместніков, О. (2024). Філософія інформаційної війни: морально-етичні проблеми сучасного українського суспільства. *Науково-теоретичний альманах Грані*, 27(5), 32–38. <https://doi.org/10.15421/172488>

THE IMPACT OF IDEOLOGICAL TOOLS OF INFORMATION WARFARE ON PUBLIC CONSCIOUSNESS

Oleksiy Durdo

*Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University,
Department of Sociology and Philosophy,
Scientific Town str., 59, 69013, Zaporizhzhia, Ukraine*

Oleh Predmestnikov

*Bogdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University
Department of Law,
Scientific Town str., 59, 69013, Zaporizhzhia, Ukraine*

The article examines the impact of ideological tools of information warfare on public consciousness, their role in shaping mass narratives, political orientations, and social attitudes. The authors analyze the phenomenon of information warfare through the lens of philosophical concepts, exploring mechanisms of propaganda, disinformation, cognitive manipulation, and narrative control. Particular attention is given to the Russo-Ukrainian war as an example of modern informational confrontation, where systematic technologies are employed to influence both individual and collective consciousness.

It is emphasized that information warfare not only alters public sentiment but also leads to long-term transformations in the socio-cultural sphere. The introduction of fake narratives, political propaganda, and historical distortions creates new forms of ideological influence, which can either mobilize society or contribute to its destabilization. One of the key aspects of information warfare is the rewriting of history and the substitution of value orientations, which significantly shape political and social processes.

The role of education in fostering resilience to information threats is examined, with a focus on the necessity of developing critical thinking as a mechanism for protection against manipulation. The authors argue that the philosophy of education plays a central role in ensuring societal information security, as it fosters the ability for rational analysis and critical reflection on media flows.

Thus, the article demonstrates that ideological tools of information warfare are a crucial factor in contemporary geopolitical conflicts and have a profound impact on public consciousness. A philosophical approach to analyzing these processes is proposed, allowing for a deeper understanding of the mechanisms of informational influence and the identification of effective strategies to counteract manipulation.

Key words: information warfare, ideological tools, propaganda, disinformation, cognitive manipulation, public consciousness, philosophy of education, critical thinking, media narratives.